

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
В.О. Іваниця

« 24 » березня 2026 р.

В И Т Я Г

**з протоколу № 1 міжкафедрального наукового семінару
кафедри економіки та підприємництва
економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 23 березня 2026 р.**

ПРИСУТНІ:

20 осіб, з яких 11 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри економіки та підприємництва (12 – за штатним розкладом): гарант освітньо-наукової програми «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, завідувачка кафедри економіки та підприємництва – Горняк О. В., д.е.н., проф.; д.е.н., проф. Ломачинська І. А.; к.е.н., доц. Крючкова Н. М.; к.е.н., доц. Андрущенко О. С.; к.е.н., доц. Доброва Т. Г.; к.ф.-м. н., доц. Касьянова В. А.; к.е.н., доц. Орлова Н. В.; к.е.н., доц. Скороход І. П.; ст. викл. Максимова Ю. О.; ст. викл. Куваєва В. О.; викл. Войцеховська А. О.; викл. Вакалюк О. В.

На науковому семінарі присутні аспіранти: Котелевська Яна Віталіївна, Войцеховська Аліна Олегівна, Вакалюк Олена Віталіївна, Машин Андрій Георгійович, Вербицький Дарій В'ячеславович.

На науковий семінар запрошені: Чуркіна Ірина Євгенівна, професор кафедри менеджменту та інновацій, д.е.н., професор; Тюхтенко Наталія Анатоліївна, професор кафедри менеджменту та інновацій, д.е.н., проф.; Павленко Олена Пантеліївна, завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування, д.е.н., проф.; Савастєєва Оксана Миколаївна, завідувачка кафедри обліку і фінансів, д.е.н., проф.; Побережець Ольга Валеріївна, професор кафедри обліку і фінансів, д.е.н., проф.

З присутніх – 7 докторів наук та 6 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Ломачинська Ірина Анатоліївна.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації

аспірантки кафедри економіки та підприємництва Котелевської Яни Віталіївни на тему «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень», представленій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено «3» жовтня 2022 р. на засіданні вченої ради економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол № 3, та «25» жовтня 2022 р. на засіданні вченої ради Одеського національного університету, протокол № 3.

Робота виконана на кафедрі економіки та підприємництва Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор Горняк Ольга Василівна.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувачки 4 року навчання Котелевської Яни Віталіївни на тему «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень», представленій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (доповідь додається).

Аспірантка представила основні положення своєї дисертації, акцентувавши увагу на її актуальності, меті та завданнях, предметі і об'єкті, науковій новизні, а також на основних результатах, отриманих в процесі проведеного дослідження.

2. Запитання до здобувачки.

По доповіді було задано 11 запитань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

д.е.н., проф. Павленко Олена Пантеліївна, д.е.н., проф. Побережець Ольга Валеріївна, д.е.н., проф. Чуркіна Ірина Євгенівна, д.е.н., проф. Тюхтенко Наталія Анатоліївна, к.е.н., доц. Орлова Наталія Володимирівна, д.е.н., проф., Ломачинська І. А., д.е.н., проф. Савастєєва Оксана Миколаївна.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Котелевської Я. В. виступили експерти: кандидат економічних наук, доцент Крючкова Наталія Михайлівна та кандидат економічних наук, доцент Андрущенко Олеся Сергіївна, які зазначили, що представлена дисертація є актуальною через необхідність наукового обґрунтування процесів формування нової конфігурації економічної влади в Україні в умовах трансформаційних змін, спричинених воєнними викликами, євроінтеграційними процесами та цифровою трансформацією.

Децентралізація економічної влади виступає ключовим механізмом підвищення економічної та фінансової автономії територіальних громад і забезпечення стійкості регіонального розвитку, що набуває особливого значення в умовах війни та повоєнного відновлення. Саме тому дослідження інституційних механізмів децентралізації є науково і практично значущим.

Здобувачка обґрунтовує актуальність теми через необхідність адаптації

європейських моделей багаторівневого врядування до українських умов та формування ефективної системи економічної влади, здатної забезпечити економічну стабільність і розвиток територій.

До основних наукових здобутків Я. В. Котелевської можна віднести:

- уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження економічної влади та її інститутів;
- розвиток неоінституціонального підходу до аналізу процесів децентралізації;
- систематизація світових моделей децентралізації та їх адаптація до українських умов;
- розробка системи індикаторів оцінювання ефективності фінансової децентралізації;
- удосконалення методичного підходу до прогнозування ефектів децентралізації через інтегральний індекс фінансової стійкості;
- застосування економіко-математичного моделювання для визначення впливу децентралізації на макроекономічні показники;
- формування сценаріїв нової конфігурації економічної влади.

У сукупності ці результати свідчать про комплексний характер наукового дослідження. Дисертація має логічно вибудовану структуру, що включає: теоретичний аналіз інституціоналізації економічної влади; оцінку ефективності децентралізаційних процесів; розробку перспективних моделей розвитку. Послідовність викладення матеріалу відповідає меті та завданням дослідження.

В якості пропозицій представлено: дотримання розмежування застосованих у дисертації понять «інституції», «інститути», «фіскальна влада», «фінансова децентралізація» та подальше доповнення аналізу децентралізації економічної влади загальноекономічними показниками із залученням індикаторів економічного розвитку територій; порівняльний аналіз зарубіжного досвіду може бути поглиблений за рахунок посилення аналітичної складової, що дозволить більш чітко окреслити можливості його адаптації до національних умов. Перспективним напрямом подальших досліджень є деталізація механізмів впровадження запропонованих інструментів у контексті післявоєнної економічної політики.

Рецензенти підсумували, що дисертаційне дослідження «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень» є завершеним дослідженням, виконаним на високому теоретико-методичному рівні, відповідає вимогам щодо дисертації на одержання наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка і може бути рекомендована до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі: професор кафедри менеджменту та інновацій, д.е.н., проф. Тюхтенко Наталія Анатоліївна, професор кафедри обліку і фінансів, д.е.н., проф. Побережець Ольга Валеріївна, завідувачка кафедри обліку і фінансів, д.е.н., проф. Савастеева Оксана Миколаївна, які зазначили, що дисертаційна робота присвячена актуальній темі розвитку сучасної економіки. Вона має важливе теоретичне значення, оскільки проблеми інституціоналізації децентралізації

економічної влади в Україні в період трансформації економіки та воєнних викликів потребують концептуального обґрунтування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування та розвитку інститутів економічної влади в умовах трансформаційних зрушень.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розвитку наукових підходів до дослідження процесів інституціоналізації децентралізації економічної влади, поглибленні теоретичних положень щодо формування інституційних механізмів децентралізації економічної влади та удосконаленні методичних підходів до оцінювання ефектів децентралізаційних процесів. Запропоновано інструменти посилення фінансової основи децентралізації територіальних громад та сценарії формування перспективної моделі нової конфігурації економічної влади в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у можливості їх використання законодавчими та виконавчими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування при розробці та ухваленні економічних рішень, спрямованих на зміцнення фінансової самостійності місцевих бюджетів і підвищення фінансової стійкості та інституційної спроможності територіальних громад, з урахуванням їхнього розподілу на тиллові, прифронтові та громади, що перебувають у зоні бойових дій.

Дисертантка чітко визначила об'єкт, предмет і мету дослідження, яке проведено у відповідності до поставлених завдань. Слід відзначити, що мета роботи досягнута, про що свідчать наукові здобутки і практичні рекомендації, що підтверджується довідками про впровадження. Всі результати, викладені у дисертації, отримані авторкою самостійно та відображені у наукових працях, які опубліковані. З наукових праць, які опубліковані у співавторстві, здобувачкою використано тільки ті ідеї та положення, що належать їй особисто.

Висловлено наступні пропозиції щодо подальшого вдосконалення дослідження:

- Окремі категорії, визначені в дисертаційній роботі, потребується більш змістовного обґрунтування з економічної точки зору, враховуючи спеціальність, за якою виконано дисертаційне дослідження.
- Для аналізу процесів децентралізації економічної влади в Україні та економіко-математичного моделювання та прогнозування їх ефектів використано переважання фінансові показники. Враховуючи зміст економічної влади, доцільно було б проаналізувати і включити у регресійні моделі й демографічні змінні, регіональний ВВП, індикатори, що демонструють соціально-економічний розвиток окремих територій.
- Окремі результатами економіко-математичного моделювання та прогнозування ефектів децентралізації інститутів економічної влади потребують більшого обґрунтування щодо значущості.
- Ураховуючи тренди сучасного соціально-економічного розвитку та закономірності трансформаційних зрушень доцільно було б приділити

увагу контексту розвитку людського капіталу та сталого розвитку щодо формування і розвитку інститутів децентралізації економічної влади, особливо в умовах повоєнного відновлення.

- Уваги заслуговує розширення рекомендацій щодо імплементації зарубіжного досвіду у процеси повоєнного відновлення економіки України з урахуванням національних інституційних особливостей.

У цілому, дисертація є результатом самостійного дослідження, є завершеною науковою працею, містить наукову новизну, виконана на належному науковому рівні, що уможливорює надати позитивну характеристику дисертації.

З характеристикою здобувачки виступила науковий керівник доктор економічних наук, професор Горняк О. В., яка відзначила актуальність теми дослідження, дотримання здобувачкою індивідуального плану наукового дослідження, виконання індивідуального навчального плану аспіранта в повному обсязі.

Науковий керівник зазначила, що у процесі підготовки та виконання дисертаційної роботи здобувачка дотримувалася принципів академічної доброчесності в процесі підготовки наукових статей, тез доповідей на конференціях, а також протягом написання дисертації.

Проф. Горняк О. В. підсумувала, що дисертація «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень» є результатом самостійного дослідження, є завершеною науковою працею, містить наукову новизну, виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим вимогам до такого роду праць.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

«Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень»

здобувача ступеня доктора філософії Котелевської Яни Віталіївни за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри

Сучасний етап економічного розвитку України характеризується масштабними трансформаційними зрушеннями, що охоплюють структурні, інституційні та технологічні зміни та обумовлені євроінтеграційним курсом країни та сучасними глобальними перетвореннями. Ці процеси визначають умови формування інститутів економічної влади, у межах яких децентралізація виступає ключовим механізмом перерозподілу ресурсів і повноважень. Інституціоналізація децентралізаційних процесів забезпечує поєднання формальних і неформальних інститутів, створюючи нову модель економічної

влади, здатну гарантувати фінансову стійкість та адаптивність територіальних громад у кризових і післявоєнних умовах.

Реформа децентралізації економічної влади стала одним із ключових напрямів державної економічної політики, спрямованої на посилення фінансової автономії та інституційної спроможності територіальних громад. Умови війни, плани повоєнного відновлення та євроінтеграційний курс України актуалізують потребу у розробці науково обґрунтованих підходів до формування та розвитку інститутів децентралізації економічної влади, здатних забезпечити ефективне управління місцевими ресурсами, зміцнення економічної безпеки та стійкість регіонального розвитку.

Зростання масштабів економічної влади в сучасному суспільстві, ускладнення форм її реалізації та розподілу зумовили необхідність дослідження нових моделей економічної влади, що мають враховувати сучасні тенденції та виклики. Це призводить до переосмислення ролі економічної влади у формуванні соціально-економічних відносин на різних рівнях економічної системи та її впливу на економічну динаміку загалом, адже економічна влада є багатовимірним феноменом, що потребує комплексного аналізу.

Актуальність теми дисертаційної роботи визначається й зростаючою роллю територіальних громад як інституту економічної влади та базового суб'єкта соціально-економічних відносин. Саме на рівні громади формуються умови для розвитку людського капіталу, мобілізації ресурсів та реалізації економічних рішень, що безпосередньо впливають на якість життя населення. Відповідно, дослідження механізмів та інструментів підтримки громад у трансформаційних умовах є необхідним для забезпечення стійкого розвитку України та підвищення її конкурентоспроможності у європейському та світовому економічному просторі.

Дисертаційна робота Я. В. Котелевської виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри економіки та підприємництва в Одеському національного університету імені І. І. Мечникова у процесі виконання держбюджетних тем:

- «Дослідження процесів інституціоналізації соціально-економічної діяльності в умовах трансформації економіки», в межах якої авторкою обґрунтована об'єктивна необхідність децентралізації економічної влади в Україні як один із важливих напрямів соціально-економічного розвитку, що забезпечує підвищення ефективності господарювання за рахунок посилення мотивації та розширення доступу територіальних громад до фінансових ресурсів, а також за рахунок розвитку інституційної інфраструктури (тема №184, номер державної реєстрації: 0118U007174, 2018-2022 рр.);

- «Розвиток інституціонального потенціалу повоєнної економіки України», де авторкою запропоновано перспективну модель нової конфігурації економічної влади в Україні, яка підтверджує ефективність діяльності інститутів децентралізації в умовах війни та зростання їх ролі у повоєнній економіці, зважаючи на зміни у конфігурації економічної влади та розвиток інституційних і фінансових інструментів підтримки громад, їх взаємодії з

інститутами державної влади (тема №333, номер державної реєстрації: 0123U101894, 2023-2027 рр.).

Зв'язок дисертації з державними програмами, науковими напрямами кафедри підтверджує, що робота здобувачки є актуальною та відповідає загальному академічному напрямку наукової діяльності кафедри економіки та підприємництва Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки за темою НДР: фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку процесів інституціоналізації децентралізації економічної влади під впливом глибоких змін у структурі економіки, перерозподілу ресурсів і повноважень з метою забезпечення конкурентоспроможності регіональної та національної економіки та сталого розвитку суспільства і держави.

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності – не застосовується.

Дисертаційній праці присвоєно наступний код універсальної десятикової класифікації УДК 338.244.47:316.422(477)(043.5). Коди тематичної рубрики НТІ: 06.52 – Тенденції та проблеми економічного розвитку й зростання. Планування економіки. Економічні цикли та кризи; 06.52.01 – Загальні питання.

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Особистий внесок здобувачки полягає у розвитку сучасних наукових підходів до дослідження процесів децентралізації економічної влади та її впливу на соціально-економічний розвиток територій, а також у формуванні власних теоретичних і прикладних положень щодо підвищення ефективності функціонування інститутів економічної влади в Україні. Основні результати особистого внеску полягають у такому:

- у розвитку теоретичних підходів до трактування понятійно-категоріального апарату в частині категорій «економічна влада», «інститути децентралізації економічної влади», «механізм децентралізації економічної влади» та «фіскальна децентралізація»;

- у вдосконаленні методичних підходів до формування механізму децентралізації економічної влади; до оцінки динаміки та ефективності децентралізаційних процесів в Україні за допомогою системи із шести індикаторів (коефіцієнт децентралізації доходів, коефіцієнт децентралізації видатків, коефіцієнт податкової децентралізації, індекс фінансової автономії, індекс бюджетної самодостатності та коефіцієнт фінансової залежності); до прогнозування ефектів децентралізації економічної влади на основі економіко-математичного моделювання та результатів регресійного аналізу, що дозволило визначити залежність між рівнем децентралізації доходів, індексом фінансової автономії територіальних громад та динамікою реального ВВП;

- у обґрунтуванні інституційних і фінансових механізмів підтримки розвитку територіальних громад, які передбачають удосконалення системи міжбюджетних відносин, посилення фінансової автономії місцевих бюджетів та формування умов для активізації місцевого економічного розвитку в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення.

Перелічені результати є складовими розв'язання сформульованого здобувачкою наукового завдання, яке полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробленні методичних і практичних підходів до оцінювання ефективності децентралізації економічної влади та її впливу на фінансову стійкість територіальних громад і економічний розвиток країни.

Для досягнення поставленої мети у дисертації використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: системний та інституційний підходи, методи наукової абстракції, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, статистичного аналізу, економіко-математичного моделювання та інтегрального оцінювання.

Аналітичні та статистичні матеріали, представлені у дисертаційній роботі, базуються на офіційних даних національних та міжнародних статистичних інституцій. Отримані результати дослідження відзначаються логічною послідовністю, науковою обґрунтованістю та високим рівнем інтерпретації.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість наукових результатів підтверджується використанням сучасних теоретичних підходів до дослідження інституційних трансформацій економіки, застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, використанням офіційних статистичних даних та результатами економіко-математичного моделювання.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також відображені у наукових публікаціях здобувачки. Отримані результати є логічно узгодженими із поставленими завданнями дослідження та підтверджують сформульовані у роботі висновки і рекомендації.

Наукова новизна результатів дисертації полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування та розвитку інститутів економічної влади в умовах трансформаційних зрушень. Основні результати дослідження, що формують його наукову новизну:

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат шляхом визначення змісту таких дефініцій: «економічна влада» – як багатовимірна категорія, що проявляється через здатність впливати на розподіл ресурсів, формування економічних стимулів, забезпечення умов для економічного зростання, реалізується через систему інститутів різних рівнів, які спрямовують рух ресурсів, визначають правила їх використання та формують траєкторії соціально-економічного розвитку; «інститути децентралізації економічної влади» – це система організацій, які реалізують перерозподіл економічних повноважень і забезпечують самостійність місцевих бюджетів на основі відповідних інституцій; «механізм децентралізації економічної влади» – комплекс

економічних, правових, організаційних, фінансових і соціальних інструментів, які забезпечують передачу повноважень, ресурсів і відповідальності від центральної влади на регіональні та місцеві рівні, спрямований на підвищення ефективності управління, адаптацію до місцевих умов і залучення громад до процесу ухвалення рішень з метою покращення рівня життя населення; «фіскальна децентралізація» - процес перерозподілу видаткових і дохідних повноважень, а також відповідних фінансових ресурсів від центрального рівня влади до органів місцевого самоврядування з метою підвищення ефективності розподілу ресурсів, відповідальності та фінансової автономії територіальних громад, що забезпечує їх доступ до фінансових ресурсів та самостійність у прийнятті бюджетних рішень, можливість впливати на локальні економічні процеси, трансформуючи громади в повноцінних суб'єктів економічної влади суспільного добробуту, економічної стабільності та розвитку територій.

– теоретико-методичний підхід до формування механізму децентралізації економічної влади шляхом систематизації європейського досвіду, його практичної реалізації та адаптації у вітчизняну модель децентралізації в сучасних трансформаційних умовах. Це дозволило визначити ключові структурні елементи механізму – економічні, правові, організаційні складові, фінансову децентралізацію та інструменти громадської участі, які забезпечуватимуть результативність децентралізаційних процесів в Україні та сприяють посиленню стійкості громад в умовах воєнних і повоєнних викликів;

– методичний підхід до оцінки динаміки децентралізаційних процесів в Україні за допомогою системи фінансових індикаторів, що відображають зміни доходів, видатків, податкових надходжень і трансфертів у громадах різних типів, що дозволило виявити регіональні диспропорції у бюджетному розвитку та відмінності у реалізації економічної влади, а також сформулювати аналітичне підґрунтя для визначення ступеня вразливості та ресурсного потенціалу територіальних громад;

– методичний підхід до оцінювання ефективності реформи децентралізації економічної влади на основі системи індикаторів (коефіцієнт децентралізації доходів, коефіцієнт децентралізації видатків, коефіцієнт податкової децентралізації, індекс фінансової автономії, індекс бюджетної самодостатності та коефіцієнт фінансової залежності), що забезпечує комплексне вимірювання результативності реформи та фінансової спроможності громад, дає змогу визначати вплив децентралізаційних процесів на розвиток окремих територій, а також оптимізувати розподіл державних трансфертів і формувати адресну політику підтримки найбільш вразливих територій;

– методичні засади до прогнозування ефектів децентралізації економічної влади шляхом побудови економіко-математичної моделі на основі інтегрального показника фінансової стійкості, що дозволило кількісно оцінити ефекти інституційних змін, пов'язаних із формуванням нових та розвитком існуючих інститутів економічної влади на місцевому рівні, а також

спрогнозувати вплив децентралізаційних процесів на макроекономічну динаміку, зокрема на темпи зміни реального ВВП;

– конструкт визначення сценаріїв формування перспективної моделі нової конфігурації економічної влади в Україні шляхом обґрунтування принципів збалансованої взаємодії держави та територіальних громад, яка ґрунтується на партнерстві держави та громад, забезпечує баланс централізації стратегічних функцій і децентралізації ресурсно-управлінських повноважень на місцевий рівень, що створює підґрунтя для зміцнення фінансової автономії та стійкого соціально-економічного розвитку територій;

набули подальшого розвитку:

– концептуальні засади еволюції економічної влади та її інституційного забезпечення шляхом систематизації теоретичних підходів до інституціоналізації процесів децентралізації із урахуванням специфіки сучасних українських реалій, що дозволило поглибити розуміння взаємодії та взаємовпливу формальних і неформальних інститутів у процесі трансформації економічної влади та обґрунтувати її інституційну модель у контексті воєнного та повоєнного відновлення;

– підходи до систематизації моделей децентралізації економічної влади узагальнення світового досвіду (США, Німеччини, Франції, Польщі, Данії, Латвії та ін.), порівняння їх інституційних і функціональних характеристик, що надало можливість виокремити ключові чинники успіху децентралізаційних реформ (розвинену нормативно-правову базу, фінансову автономію місцевих бюджетів, ефективні механізми міжбюджетних відносин, інституційну стійкість органів місцевого самоврядування та активну участь громадян у прийнятті економічних рішень) та обґрунтувати можливість імплементації цих елементів в українську практику через поєднання європейських стандартів багаторівневого урядування з національними особливостями;

– обґрунтування необхідності удосконалення набору інструментів підтримки територіальних громад у трансформаційних умовах шляхом зміцнення їх фінансової бази, спрямованої на забезпечення соціально-економічного добробуту окремих територій;

– концепція цифрової інституційної інфраструктури, яка передбачає створення місцевих фондів розвитку та регіональних інвестиційних платформ на основі технологій «цифрових двійників» із дотриманням принципів екологічної безпеки, інклюзивності та сталого розвитку, що спрямовано на забезпечення фінансової стійкості громад, підвищення їх інвестиційної спроможності та активізацію місцевого економічного розвитку на інноваційних засадах у післявоєнний період.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи

Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розвитку наукових підходів до дослідження процесів інституціоналізації децентралізації економічної влади, поглибленні теоретичних положень щодо формування інституційних механізмів децентралізації економічної влади та удосконаленні методичних підходів до оцінювання ефектів децентралізаційних процесів. Запропоновано інструменти посилення фінансової основи децентралізації територіальних громад та сценарії формування перспективної моделі нової конфігурації економічної влади в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у можливості їх використання законодавчими та виконавчими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування при розробці та ухваленні економічних рішень, спрямованих на зміцнення фінансової самостійності місцевих бюджетів і підвищення фінансової стійкості та інституційної спроможності територіальних громад, з урахуванням їхнього розподілу на тиллові, прифронтові та громади, що перебувають у зоні бойових дій.

Теоретико-методологічні розробки та науково-практичні рекомендації дисертантки впроваджено в діяльність:

- Департаменту фінансів Одеської міської ради в частині запровадження системи окремих критеріїв та показників для порівняльного аналізу результативності бюджетної політики щодо міського бюджету в умовах децентралізації економічної влади; пропозиції відносно інституційних та фінансових інструментів підтримки громади в умовах економічної трансформації та воєнних викликів, в частині міжбюджетного вирівнювання та залучення альтернативних джерел формування власних доходів до бюджету міста (Довідка № 05-12-440/1853 від 08.09.2025р.);

- Одеської обласної ради при підготовці до розгляду та затвердження обласного бюджету, а також при розподілі фінансових ресурсів (дотацій, субвенцій) між місцевими бюджетами Одеської області; у роботі постійної комісії Обласної ради з питань бюджету, фінансової та банківської діяльності для підвищення обґрунтованості управлінських рішень та ефективного контролю за виконанням бюджету; в процесі розроблення та затвердження проєктів регіональних програм соціально-економічного розвитку, які підлягають затвердженню Обласною радою (Довідка №275/Ш від 31.10.2025р.)

- Шевченківської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області під час оцінки ефективності реалізації реформи децентралізації на місцевому рівні з урахуванням територіального розподілу на тиллові, прифронтові та території де ведуться/велися бойові дії, які були використані для аналізу та прогнозування динаміки доходної частини бюджету та оптимізації видатків громади; при внесенні правок до Стратегії економічного розвитку Шевченківської ТГ; для удосконалення управлінських рішень щодо підвищення економічної самодостатності громади та формування партнерських відносин із місцевим бізнесом, що відповідає перспективам формування нової конфігурації економічної влади (Довідка № 1181/02-30/25 від 23.10.2025р.);

– Запорізьким регіональним центром підвищення кваліфікації при розробці та оновленні навчальних модулів/тем програм підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад Запорізької області (Довідка №229/03-19 від 24.10.2025р.);

– ГО «Агенція регіональних перспектив» при підготовці грантових заявок і проектних пропозицій для територіальних громад у межах міжнародних програм місцевого розвитку; в удосконаленні підходів до оцінки фінансової спроможності громад та визначенні пріоритетів інвестиційної підтримки; при розробці інституційних механізмів партнерства між громадами, органами місцевого самоврядування та донорами; у формуванні методичних матеріалів з підготовки фахівців місцевого рівня з питань залучення фінансових ресурсів та управління грантовими коштами (Довідка від 05.11.2025р.).

5. Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю.

Дисертація за обсягом, структурою, мовою та стилем викладення, а також оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми «Економіка».

Дисертаційна робота Я. В. Котелевської відзначається логічною структурованістю та включає всі обов'язкові складові, притаманні науковим дослідженням такого рівня. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи складає 261 сторінку. Основний текст роботи викладено на 204 сторінках друкованого тексту. Список використаних джерел містить 197 найменувань. Ілюстративний матеріал подано у вигляді 36 рисунків, 27 таблиць та 14 додатків. Дисертаційна робота є логічно завершеною і характеризується єдністю форми і змісту.

6. Оцінка роботи щодо ознак академічного плагіату.

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату StrikePlagiarism.com. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 10 березня 2026 року. Згідно Висновку комісії з етики та академічної доброчесності за результатами перевірки дисертація Я. В. Котелевської визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату. Оформлення цитувань є коректним. Інші факти, виявлені при розгляді роботи, відсутні.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

За темою дисертаційного дослідження було підготовлено 24 наукових публікацій, з яких 1 розділ в колективній монографії, 6 статей у фахових наукових виданнях України та 17 тез доповідей у матеріалах всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій.

Перелік наукових праць у фахових виданнях України, які відображають основні результати дисертації:

1.1. Розділ в колективній монографії

1. Котелевська Я. В. Цифровізація як фактор економічної автономії громад. Цифрова трансформація економіки України шляхом інтеграції європейського

досвіду в контексті війни та повоєнного відновлення : колективна монографія / за ред. А. В. Черепа, І. М. Дашка, Ю. О. Огренича, О. Х. Черепа, В. М. Гельмана. Рига : Видавництво Baltija, 2025. С. 185–197. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/624/16610/35184-1>. (0,4 д.а.).

1.2. Статті у наукових фахових виданнях України

2. Горняк О. В., Котелевська Я. В. Формування інститутів децентралізації економічної влади. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Економіка Том 28(3). Вип. 3(97). 2023. С. 6-10. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-97-1> (0,72 д.а., особистий внесок автора: розробка теоретико-методологічних засад дослідження інституціоналізації економічної влади, а також обґрунтування та аналіз процесу формування та функціонування ключових інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі (ОТГ, старостат), включаючи історичну еволюцію економічної влади 0,6 д.а.).

3. Котелевська Я. В. Моделі децентралізації економічної влади: світовий та вітчизняний досвід. Наукові перспективи № 5(47) 2024. С. 792-803. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)-792-803](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)-792-803) (0,66 д.а.).

4. Kotelevska Y., Mykhailova Y., Nesenenko P. European integration as a Strategic instrument for comprehensive crisis management of economic development and public policy in Ukraine. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 7(47). С. 538-548 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-538-547](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-538-547) (0,83 д.а., особистий внесок автора: аналіз траєкторії інституційної конвергенції України з європейськими практиками; практичні рекомендації щодо прискорення цифрової трансформації інфраструктури 0,4 д.а.).

5. Котелевська Я. Оцінка ефективності реалізації реформи децентралізації в Україні. Економіка та суспільство. 2025. 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-27> (0,72 д.а.).

6. Котелевська Я. Соціальне підприємництво як чинник сталого розвитку територіальних громад. Сталий розвиток економіки, 2025. №4 (55), С. 515-522. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-69> (0,97 д.а.).

7. Котелевська Я. Економіко-математичне моделювання ефектів децентралізації економічної влади. Економічний простір. № 206/2025. С. 104-109. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.206.104-109> (0,56 д.а.).

1.3. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Котелевська Я. В. Розвиток інститутів економічної влади в умовах воєнного стану. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 49-51. https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/epf/ekonom_pidpr/naukova_diyalnist/conf_2022.pdf (0,14 д.а.)

9. Котелевська Я. В. Основні напрями розвитку децентралізації економічної влади в Україні. Матеріали 77-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-

правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (23-25 листопада 2022 року, м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. – Одеса : Олді+, 2022. С.153-156. (0,2 д.а.)

10. Горняк О. В., Котелевська Я. В. Особливості аналізу процесів інституціоналізації та децентралізації економічної влади в сучасній економіці. VI Міжнародна науково-практична конференція «Scientific directions of research in educational activity», 14-17 лютого 2023 р., Осака, Японія. (0,17 д.а., особистий внесок автора: дослідження економічної влади в процесі децентралізації, що стає інструментом реалізації стратегії відновлення та розвитку України за регіональним розподілом, 0,15 д.а.)

11. Котелевська Я. В. Складові дохідної частини територіальних громад у період воєнного стану. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 вересня 2023 р.). – Одеса, 2023. С.160-163. (0,19 д.а.).

12. Котелевська Я. В. Механізм децентралізації економічної влади та його реалізація. «Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст». Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя, 12-13 жовтня 2023 р. С. 368-371. (0,19 д.а.). <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/10757>

13. Котелевська Я. В. Напрями і форми децентралізації економічної влади в контексті досвіду зарубіжних країн. Матеріали 78-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (22–24 листопада 2023 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: Є. І. Масленніков, А. Л. Святошнюк та ін. – Одеса : Олді+, 2023. С. 138-142. (0,2 д.а.).

14. Котелевська Я. В., Божко С. С. Розвиток соціального підприємництва в умовах децентралізації. Науковий студентський вісник. ОНЕУ. № 39. Одеса. 2023. С.107-110. (0,29 д.а., особистий внесок автора: досліджено розвиток соціального підприємництва в умовах децентралізації та його вплив на формування і розвиток економічного потенціалу територіальних громад (0,2 д.а.).

15. Котелевська Я. В. Підвищення цифрової грамотності населення в контексті децентралізації. Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів – учасників 80-ї звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Секція економічних і правових наук (23–25 квітня 2024 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: О. І. Донченко, Є. І. Масленніков, А. Л. Святошнюк та ін. Одеса : Олді+, 2024. С. 210-213. (0,14 д.а.)

16. Горняк О. В., Котелевська Я. В. Трансформація економічної влади в процесі формування і розвитку інституційного потенціалу повоєнної економіки України. Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління, матеріали III Міжнародного форуму / за заг. ред. проф. А. І. Ігнатюк : Київ : Видавництво Ліра-К, 2024.

Міжнародний форум EFBM 3.0 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Відновлення до зростання». С. 50-52. (0,15 д.а., особистий внесок автора: досліджено трансформація економічної влади в процесі формування і розвитку інституційного потенціалу повоєнного відновлення України 0,14 д.а).

17. Котелевська Я. В. Цифровізація соціально-економічних процесів в контексті децентралізації влади. Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : зб. матеріалів XXII Міжнар. наук.-практ.конф. Одеського національного економічного університету, 25-26 квітня 2024 р. Одеса : ОНЕУ, 2024. С. 142-144. (0,22 д.а.).

18. Котелевська Я. В. Роль територіальних громад у процесі децентралізації економічної влади: механізми розвитку місцевого економічного потенціалу. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, ОНЕУ, 4-5 жовтня 2024 р.). – Одеса, 2024. С. 212-215. (0,22 д.а.).

19. Котелевська Я. В. Територіальна громада як інститут децентралізації економічної влади в Україні. Матеріали 79-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (27–29 листопада 2024 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: Є. І. Масленніков, А. Л. Святошнюк та ін. – Одеса : Олді+, 2024. С. 100-103. (0,17 д.а.)

20. Котелевська Я. В. Моделі розвитку територіальної громади на основі сучасних підходів. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2024 р.). – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 85-89. (0,25 д. а.).

21. Котелевська Я. В. Сталий розвиток територіальних громад на засадах соціального підприємництва. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 9 грудня 2024 р., Миколаїв – Миколаїв: МНАУ, 2024. С. 193-196. (0,13 д.а.).

22. Котелевська Я. В., Ткаченко М. О. Цифровізація державних послуг як інструмент підвищення ефективності державної підтримки підприємців. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рієка, 12-13 травня 2025 року). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025.С. 273-275. (0,15 д.а., особистий внесок автора: досліджено інструменти державної підтримки підприємців 0,1 д.а.).

23. Котелевська Я. В. Підтримка малого та середнього бізнесу як важливий інструмент економічного зростання територіальних громад в Україні. Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Івано-Франківськ, 30 травня 2025 р.); за наук. ред. проф. І. І. Чудика, Д. І. Дзвінчука, І. П. Лопушинського; упоряд. Л. С. Мосора. Т. 2. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2025. С. 431-434 (0,15 д.а.).

24. Котелевська Я. В. Фінансове вирівнювання територіальних диспропорцій податкових надходжень. Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів – учасників 81-ї звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Секція економічних і правових наук (22–24 квітня 2025 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: Л. Є. Борисова, Н. В. Добровольська, М. А. Кіріліна та ін. – Одеса : Олді+, 2025. С. 128-131. (0,14 д.а.).

9. Апробація основних результатів дослідження на конференціях.

Матеріали дисертаційного дослідження пройшли апробацію у вигляді методичних розробок, практичних рекомендацій і пропозицій, висвітлені у наукових публікаціях та впроваджені в освітній процес. Основні наукові положення, теоретичні узагальнення та практичні результати дослідження були представлені та обговорені на міжнародних і українських науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища» (м. Одеса, 2022 р., 2024 р.); наукових конференціях професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 2022 р., 2023 р., 2024 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific directions of research in educational activity» (Осака (Японія), 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи» (м. Одеса, 2023 р., 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст (м. Запоріжжя, 2023 р.); звітній конференції студентів і молодих вчених Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 2024 р., 2025 р.); Міжнародному форумі EFBM 3.0 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Від відновлення до зростання» (м. Київ, 2024 р.); XXII Міжнародній науково-практичній конференції Одеського національного економічного університету «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (м. Одеса, 2024 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти» (Миколаїв, 2024 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі» (м. Рієка (Хорватія), 2025 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ» (м. Івано-Франківськ, 2025 р.).

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Яни Віталіївни Котелевської на тему «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень».

2. Констатувати, що дисертація Яни Віталіївни Котелевської за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Наукові результати дисертації висвітлено у 24 наукових публікаціях, що відповідають вимогам чинного законодавства для здобуття ступеня доктора філософії. З них: 1 розділ у колективній монографії та 6 статей у наукових фахових виданнях України.

4. Рекомендувати дисертацію Яни Віталіївни Котелевської «Формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади в Україні на сучасному етапі трансформаційних зрушень», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка» для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За – двадцять

Проти – немає

Утримались – немає

Головуючий на міжкафедальному
науковому семінарі
доктор економічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

Секретар кафедри
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри
економіки та підприємництва
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

Олеся АНДРУЩЕНКО

ОСОБИСТИЙ ПІДПІС
ЛОМАЧИНСЬКА Ірина
АНДРУЩЕНКО Олеся

СТ. ІНСПЕКТОР ВІДДІЛУ

Риш / Т.В. Шобарська

